

Metrijske karakteristike hrvatske verzije Upitnika kvalitete života za djecu i adolescente The Kidscreen-52

UDK: 379.8:796.011(497.5)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 10. 1. 2012.

Dr.sc. Marija Lorger¹
Učiteljski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
marija.lorger@inet.hr

Doc. dr.sc. Renata Barić²
Kineziološki fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
renata.baric@kif.hr

¹ Marija Lorger je viša asistentica na Katedri za kineziološku edukaciju. Na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu je diplomirala, magistrirala i doktorirala s temom „*Sport i kvaliteta života mladih*”. U školskom sportu radila je kao uspješna trenerica mladih sportaša, posebice u rukometu. Bila je dugogodišnja mentorica studentima Kineziološkog fakulteta, kao i kolegama pripravnicima tijekom pripreme za polaganje stručnih ispita. Za svoj rad dobila je nekoliko priznanja, između ostalih i Povelju sa zlatnom značkom Hrvatskog kineziološkog saveza za vrlo uspješan rad i doprinos struci.

² Renata Barić je nositeljica predmeta Kineziološka psihologija i Motoričko učenje. Diplomirala je i magistrirala na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu, psihologiju je diplomirala na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu a magistrirala i doktorirala s temama iz psihologije sporta na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Svoja stručna znanja primjenjuje u praksi radeći kao sportski psiholog s brojnim sportašima i trenerima u području psihološke pripreme i savjetovanja u sportu. Pročelnica je sekcije za psihologiju sporta pri Hrvatskom psihološkom društvu.

Sažetak

Predmet ovog istraživanja bila je kvaliteta života mladih na uzorku od 693 učenika prvog razreda zagrebačkih gimnazija prosječne dobi od 15.1 godina. Za procjenu kvalitete života korištena je hrvatska verzija Upitnika kvalitete života za djecu i adolescente The Kidscreen – 52 (The Kidscreen Group Europe, 2006.), (Lorger, 2011.) koji je za ovo istraživanje po prvi puta korišten u našoj zemlji. Rezultati su pokazali vrlo dobra metrijska svojstva hrvatske verzije upitnika. Originalna verzija upitnika sadrži u svojoj hipotetskoj strukturi 10 dimenzija kvalitete života dok je u hrvatskoj verziji faktorskom analizom izlučeno 11 faktora kvalitete života. Rezultati pokazuju da hrvatsku verziju upitnika kvalitete života djece i mladih čine slijedeće dimenzije: psihološka dobrobit, obiteljsko okruženje, odnosi s prijateljima, nasilje među mladima, slobodno vrijeme, školsko okruženje, tjelesna dobrobit, samopoimanje, novčani resursi, raspoloženje i emocije te druženje s prijateljima. Utvrđeno je da hrvatski adolescenti svoju kvalitetu života procjenjuju vrlo visokom.

Ključne riječi: adolescenti, kvaliteta života, The Kidscreen – 52 upitnik

Uvod

Različiti autori fenomen kvalitete života opisuju na različite načine. Prema Perasović i Bartoluci (2008.) kvaliteta života je vezana uz slobodno vrijeme mladih ljudi koje je bitan faktor u autonomiji i odrastanju mladog čovjeka, odnosno za izgrađivanje njihova osobnog identiteta i životnih stilova. Auguštanec (2008.) navodi kako kvaliteta života obuhvaća sve segmente života ljudi i njihovih aktivnosti, odnosno „*ljudsko, duhovno, misaono, tjelesno ili materijalno stanje*” (str. 464). Slično navodi i Lučev (2007.) samo uz dodatak utjecaja društvenog okruženja na kvalitetu života. Rijavec (2007.) povezuje zadovoljstvo životom mladih sa njihovom sposobnošću odabira pravih smjernica za doseganje određenih ciljeva. Gojčeta, Joković, Oreb i Pinjatelja (2008.) kvalitetu života adolescenata povezuju sa doživljajem njihovog subjektivnog zadovoljstva životom pri čemu se kao bitan čimbenik subjektivnog zadovoljstva čini mogućnost podudaranja realnog načina života sa željenim. Bratković i Rozman (2007.) naglašavaju multidimenzionalnu konstrukciju kvalitete života pri čemu je važno pitanje kriterija, odnosno razina dobrobiti koju neki pojedinac doživljava. Mičetić – Turk (2006.) navodi kako definiranje kvalitete života ovisi o puno faktora, od zadovoljenja bioloških potreba do specifičnih socijalnih, kulturnih, duhovnih, ali i povijesnih okolnosti. Kaliterna – Lipovčan i Prizmić – Larsen

(2006.) navode kako je za subjektivno zadovoljstvo važan obiteljski život i odnosi sa prijateljima. Slično razmišljaju i Bratko i Sabol (2006.) kada povezuju zadovoljstvo u pojedinim segmentima života sa općim zadovoljstvom pri čemu je dobrobit povezana sa doživljavanjem pozitivnih osjećaja. Brajša - Žganec i Kaliterna – Lipovčan (2006.) ukazuju da kvalitetu života nije moguće odijeliti od subjektivne komponente, pa sukladno tome kvalitetu života opisuju kao „zadovoljstvo pojedinim područjima života” (str. 714), poput obitelji, standarda života, zdravlja..., odnosno kao „stupanj zadovoljstva u važnim stvarima u životu” (str. 715). Pastuović (2006.) povezuje pojam kvalitete života s konceptima „društva koje uči” i „društvom znanja”, odnosno povezuje ciljeve obrazovanja (gospodarski, politički...) s društvenim razvojem i kvalitetom života. Gojčeta, Joković-Turalija i Mešovšek (2004.) ističu bit doživljenog zadovoljstva za osjećaj kvalitete života. Također smatraju da kvaliteta života nije konstanta već se mijenja ovisno o promjenama u društvu. Raboteg – Šarić (2002.) uočava inverziju doživljaja kvalitete života mladih koji uz sve nedostatke uvjeta života na ratom poharanom području pronalaze pozitivne vrijednosti, odnosno ističe da većem doživljaju kvalitete življenja pridonosi zdrav, miran život, ljepota prirode i život s manje stresa. Berger i Motl (2001.) povezuju subjektivan osjećaj sreće i „psihičko blagostanje” sa kvalitetom života pri čemu širok raspon komponenti kvalitete života utječe na opću emocionalnu dobrobit. Pastuović, Kolesarić i Krizmanić (1995.) upućuju na možebitnu negativnu povezanost dobi i nekih područja kvalitete života (emocionalne veze, obiteljski život...), a isto potvrđuje i Martinis (2005.) te navodi smanjenje kvalitete života u starijoj dobi. Pastuović, Krizmanić i Kolesarić (1991.), te Krizmanić i Kolesarić (1989.) definiraju kvalitetu života kao kompleksan, jedinstven doživljaj zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva pojedinca životom što ovisi o uspješnosti zadovoljenja njegovih potreba. Subjektivno zadovoljstvo, razina opće i emocionalne dobrobiti, osjećaj sreće, obitelj, socijalno okruženje i sl. čine osnovni konstrukt doživljaja kvalitete života pa se može zaključiti da je kvaliteta života vrlo složen fenomen koji ovisi o puno različitih faktora, a određen je prvenstveno pojedinačnom subjektivnom percepcijom i subjektivnim doživljajem sebe i svoje sredine. S obzirom da je kvaliteta života kompleksna kategorija, pristup u istraživanju usmjeren je na pojedinca koji subjektivno procjenjuje vlastitu kvalitetu života, odnosno osobno zadovoljstvo životom. U tu svrhu korištena je hrvatska verzija Upitnika kvalitete života The – Kidscreen-52 koji je razvijen u europskom projektu „Screening and Promotion for Health-related Quality of Life in Children and Adolescents: A European Public Health Perspective” u periodu od 2001 do 2004 godine (The Kidscreen Group Europe, 2006.), a koji je preveden i adaptiran za hrvatsku populaciju tijekom izrade doktorske disertacije (Lorger, 2011.). Pokretači projekta bili su Austrija, Francuska, Njemačka, Španjolska, Švicarska, Nizozemska i Velika Britanija.

Ovim su se sudionicima kasnije priključile Češka, Grčka, Mađarska, Irska, Poljska i Švedska u kojima je provedeno istraživanje kvalitete života mladih uz upotrebu istog instrumenta za procjenu kvalitete života. Kako je projekt i dalje u tijeku, a jedan od njegovih ciljeva je proširiti istraživanje na što više zemalja kojima je pristup otvoren, naknadno su se priključile još neke zemlje, pa danas postoji i njegova hrvatska verzija. Konstrukt kvalitete života, koji se procjenjuje ovim upitnikom uključuje promatranje kvalitete života kroz elemente tjelesne, emocionalne, socijalne i bihevioralne dobrobiti. Upitnik ukupno sadrži deset dimenzija na temelju kojih se zaključuje o doživljaju kvalitete života. Također je na taj način moguće identificirati onaj segment koji narušava kvalitetu života mlade osobe. Sukladno Priručniku upitnika, pouzdanost upitnika za svaku pojedinu dimenziju je zadovoljavajuća, Cronbach Alpha (α) varira između 0.76 (socijalno prihvaćanje, nasilje) do 0.89 (novčani resursi), a prema standardima projekta rezultat α od 0.70 na više smatra se zadovoljavajućim (The Kidscreen Group Europe, 2006.), (Ravens-Sieberer, Gosch, Rajmil, Erhart, Bruil, Duer, Auquier, Power, Abel, Czemy, Mazur, Czimbalmos, Tountas, Hagquist, Kiroe, 2005.). Vrlo su slične vrijednosti alphe u korejskoj verziji upitnika, a istraživanje je provedeno na 405 sudionika, uzrasta 13.83 godina (interna $\alpha = 0.76 - 0.88$), (Hong, Yang, Jang, Byun, Lee, Kim, Oh, Mi-Y, Kim, Ji-H, 2007.). U rezultatima na europskoj i korejskoj populaciji nije definirana generalna mjera kvalitete života već se ona promatra kroz 10 izoliranih dimenzija koje dotiču tjelesni, psihološki i socijalni doživljaj kvalitete života. .

Problem i cilj rada

Kvaliteta života je vrlo kompleksan pojam koji je u dosadašnjim istraživanjima razmatran sa različitih stanovišta koja su parcijalno objašnjavala segmente ovog konstrukta. Namjena ovog rada je utvrditi metrijske karakteristike hrvatske verzije upitnika kvalitete života za djecu i adolescente The Kidscreen – 52 u svrhu provjere njegove metrijske valjanosti.

Metodologija

Uzorak sudionika

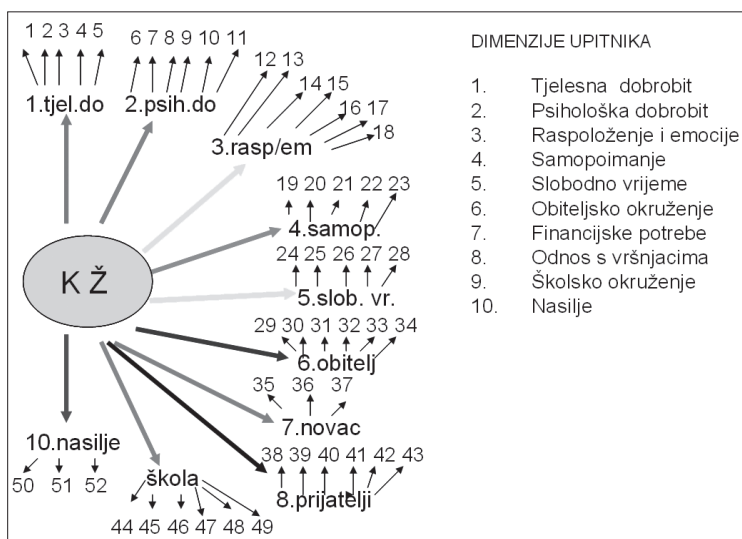
Uzorak sudionika činilo je 693 učenica i učenika prvih razreda zagrebačkih gimnazija, od toga djevojčica 447, a dječaka 246). Prosječna dob svih sudionika iznosila je 15 godina i 1 mjesec ($SD = 0.44$).

Instrumenti i varijable

Kvaliteta života sudionika u ovom istraživanju procijenjena je pomoću Upitnika kvalitete života za djecu i adolescente The Kidscreen Questionnaire (The Kidscreen Group Europe, 2006.) koji je razvijen u europskom projektu „Screening and Promotion for Health-related Quality of Life in Children and Adolescents: A European Public Health Perspective” u periodu od 2001 do 2004 godine. Upitnik sadrži 52 čestice koje su raspoređene u 10 dimenzija kako je prikazano na slici 1.

Razvoj hrvatske verzije The Kidscreen – 52 upitnika za djecu i adolescente

Hrvatska verzija The Kidscreen – 52 je nastala na temelju originalnog The Kidscreen upitnika koji je preveden s engleskog jezika, a razvijen u okviru The Kidscreen Group of Europe (2006.). Prijevod je načinjen u skladu sa strogo propisanom metodologijom koja je izvršena kroz sedam razina do finalnog rezultata. Prilikom prijevoda bilo je važno da prevedeni sadržaj ima smislenu cjelinu pri čemu se manje trebalo paziti na jezične pravilnosti (nemogućnost doslovnog prijevoda). U zaglavlje hrvatske verzije upitnika dodana je čestica koja ispituje stupanj uključenosti u sport i vrstu sporta. Kako se ova čestica ne nalazi u originalnom upitniku o njenoj primjeni konzultirani su autori originalne verzije upitnika. Prilikom ispunjavanja upitnika sudionici su odgovarali na postavljene tvrdnje na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva: uopće ne (nikad) – 1 bod do izrazito jako (uvijek) – 5 bodova. Ispitivanje je bilo provedeno u skladu s etičkim kodeksom za istraživanja s djecom (Ajduković, Kolesarić, 2003.).

Slika 1. Hipotetska Struktura upitnika The Kidscreen- 52

Metode obrade rezultata

Analiza i obrada rezultata mjerenja provedena je u programu STATISTICA 8.0 na dvije razine. Inicijalno su izračunati osnovni deskriptivni parametri, testiran je normalitet distribucija, izračunate su osnovne metrijske karakteristike, koeficijenti pouzdanosti te je procijenjena vrijednost prvog karakterističnog korijena (Λ_1) i iskazan postotak objašnjene varijance matrice interkorelacije čestica (PCT 1) .

S ciljem procjene faktorske valjanosti upitnika i provjere njezine stabilnosti provjerena je faktorska struktura upitnika. Za određivanje faktorske strukture izabran je komponentni model s ekstrakcijom glavnih komponenti po Guttman – Kaiserovom kriteriju (GK kriterij). Dobivene komponente rotirane su oblimin rotacijom po Kaiseru koja sadržava rotacije inicijalnih značajnih glavnih komponenti (faktora).

Rezultati i diskusija

U tablici 1 prikazani su deskriptivni parametri i pokazatelji oblika distribucije rezultata.

Tablica 1. deskriptivni parametri i pokazatelji oblika distribucija rezultata

Varijable	M	Med	Min	Max	SD	SKW	KTS	K-S
Doživljaj zdravlja 1	4.20	4.00	1.00	5.00	0.83	-0.98	0.68	0.24*
Tjelesna forma 2	3.47	3.00	1.00	5.00	0.91	-0.29	0.24	0.22*
Tjelesna aktivnost 3	3.25	3.00	1.00	5.00	1.21	-0.18	-0.86	0.16*
Mogućnost trčanja 4	3.47	3.00	1.00	5.00	1.04	-0.34	-0.25	0.18*
Ispunjenost energijom 5	3.45	4.00	1.00	5.00	1.01	-0.13	-0.90	0.22*
Ugodan doživljaj života 6	3.86	4.00	1.00	5.00	0.97	-0.74	0.38	0.23*
Sreća zbog postojanja 7	4.11	4.00	1.00	5.00	1.06	-1.21	0.91	0.26*
Zadovoljstvo životom 8	4.01	4.00	1.00	5.00	0.92	-0.78	0.37	0.23*
Raspoloženje 9	3.67	4.00	1.00	5.00	0.88	-0.30	-0.19	0.23*
Radost 10	3.71	4.00	1.00	5.00	0.91	-0.36	-0.31	0.23*
Zabavljanje 11	3.88	4.00	1.00	5.00	1.00	-0.56	-0.50	0.23*
Sve loše napravljeno 12	2.22	2.00	1.00	5.00	0.85	1.04	1.22	0.21*
Tuga 13	2.18	2.00	1.00	5.00	0.81	1.09	1.57	0.35*
Bezvoljnost 14	2.20	2.00	1.00	5.00	1.01	0.85	0.32	0.36*
Neuspjeh 15	2.02	2.00	1.00	5.00	0.93	1.02	0.97	0.28*
Zasićenost 16	2.39	2.00	1.00	5.00	1.06	0.61	-0.21	0.29*
Usamljenost 17	1.76	2.00	1.00	5.00	0.88	1.34	1.87	0.25*
Stres 18	2.82	3.00	1.00	5.00	1.15	0.26	-0.81	0.21*

Zadovoljstvo sobom 19	3.61	4.00	1.00	5.00	0.96	-0.21	-0.62	0.20*
Odjeća 20	4.01	4.00	1.00	5.00	0.91	-0.65	-0.10	0.22*
Izgled 21	2.30	2.00	1.00	5.00	1.18	0.87	-0.06	0.27*
Ljubomora 22	1.78	2.00	1.00	5.00	0.94	1.36	1.62	0.26*
Promjena izgleda 23	2.50	2.00	1.00	5.00	1.26	0.62	-0.64	0.25*
Slobodno vrijeme 24	2.92	3.00	1.00	5.00	1.07	0.32	-0.74	0.22*
Sadržaji 25	3.05	3.00	1.00	5.00	1.13	0.29	-0.93	0.20*
Izlasci 26	3.05	3.00	1.00	5.00	1.14	0.32	-0.98	0.22*
Druženje 27	3.21	3.00	1.00	5.00	1.14	0.19	-1.09	0.18*
Izbor sadržaja 28	3.64	4.00	1.00	5.00	1.19	-0.29	-1.17	0.20*
Razumijevanje 29	3.70	4.00	1.00	5.00	1.08	-0.63	-0.17	0.22*
Roditeljska ljubav 30	4.33	5.00	1.00	5.00	0.91	-1.47	1.97	0.32*
Obiteljska sreća 31	4.04	4.00	1.00	5.00	0.95	-0.84	0.13	0.23*
Druženje s roditeljima 32	3.95	4.00	1.00	5.00	1.05	-0.71	-0.43	0.23*
Odnos roditelja 33	4.01	4.00	1.00	5.00	1.04	-0.73	-0.43	0.25*
Razgovor s roditeljima 34	4.13	5.00	1.00	5.00	1.08	-1.03	0.04	0.30*
Novac za stvari koje rade prijatelji 35	4.00	4.00	1.00	5.00	1.07	-0.85	-0.08	0.25*
Novac – osobni troškovi 36	4.07	4.00	1.00	5.00	1.07	-0.96	0.11	0.27*
Novac – druženje s prijateljima 37	4.13	4.00	1.00	5.00	0.91	-0.85	0.19	0.25*
Provođenje vremena s prijateljima 38	3.87	4.00	1.00	5.00	0.97	-0.56	-0.48	0.23*
Činjenje raznih stvari s vršnjacima 39	3.58	4.00	1.00	5.00	1.13	-0.52	-0.44	0.21*
Zabavljanje s prijateljima 40	4.24	5.00	1.00	5.00	0.93	-1.05	0.27	0.30*
Pomaganje među prijateljima 41	4.17	4.00	1.00	5.00	0.86	-0.77	-0.03	0.26*
Razgovori s prijateljima 42	4.15	4.00	1.00	5.00	0.98	-1.02	0.46	0.27*
Pouzdanje u prijatelje 43	4.19	4.00	1.00	5.00	0.96	-1.08	0.64	0.29*
Sreća u školi 44	2.93	3.00	1.00	5.00	1.10	-0.22	-0.46	0.24*
Uspjeh u školi 45	3.11	3.00	1.00	5.00	1.01	-0.19	-0.12	0.23*
Zadovoljstvo profesorima 46	2.77	3.00	1.00	5.00	1.05	-0.00	-0.31	0.24*
Praćenje nastave 47	3.45	3.00	1.00	5.00	1.04	-0.22	-0.59	0.19*
Uživanje u školi 48	2.52	2.00	1.00	5.00	1.15	0.46	-0.58	0.21*
Slaganje s profesorima 49	3.43	3.00	1.00	5.00	1.04	-0.32	-0.32	0.18*
Strah od vršnjaka 50	1.26	1.00	1.00	5.00	0.71	3.55	14.00	0.46*
Ruganje od strane vršnjaka 51	1.35	1.00	1.00	5.00	0.70	2.71	9.12	0.42*
Maltretiranje 52	1.22	1.00	1.00	5.00	0.70	3.99	16.76	0.49*

Legenda:aritmetička sredina (M),centralna vrijednost (Med), minimalan (Min) i maksimalan (Maks),standardna devijacija (SD), asimetričnost distribucije (SKW), spljoštenost distribucije (KTS), Kolmogorov-Smirnov test normaliteta distribucije (K-S) gdje su zvjezdicama označena odstupanja na razini značajnosti od 0.01

Rezultati pokazuju variranje aritmetičkih sredina od minimalne vrijednosti 1.22 do maksimalne vrijednosti 4.33. Može se reći da vrijednosti aritmetičkih sredina zahvaćaju gotovo čitav raspon ponuđenih odgovora. Najbrojniju skupinu čine čestice relativno visokih (3.05 do 3.95) i visokih (4.01 do 4.33) vrijednosti aritmetičkih sredina. Prosječne vrijednosti aritmetičkih sredina od 2.03 do 2.99 ima 12 čestica, a najniže vrijednosti aritmetičkih sredina od 1.22 do 1.78 ima 5 čestica. Iz ove analize, ali i iz koeficijenata asimetričnosti distribucije (SKW) vidljivo je da je velika većina odgovora na pitanja distribuirana negativno asimetrično, pa se može reći da je većina sudionika izrazila svoje slaganje s ponuđenim tvrdnjama u upitniku. Upravo iz tog razloga i Kolmogorov-Smirnov test (K-S) normaliteta distribucije pokazuje statistički značajno odstupanje od normalne distribucije no s obzirom na veličinu uzorka, tijekom analize moguće je primijeniti parametrijske statističke metode. Vrijednosti standardnih devijacija kreću se od 0.70 do 1.26. i ukazuju na oblik distribucija rezultata jer su manje što se prosjek čestica priklanja jednom ili drugom ekstremu, a veće ako je aritmetička sredina čestice locirana bliže teoretskoj sredini raspona. Budući da je u većini pitanja pokriven cijeli raspon odgovora opravdano je primijenjena skala od pet stupnjeva u hrvatskoj verziji upitnika.

Korelacije pojedine čestice s preostalim česticama (RMS) upitnika variraju od 0.07 do 0.59. Najbrojnije su vrijednosti korelacija iznad 0.30 što je zadovoljavajuća povezanost među česticama. Najizraženije korelacijske veze s preostalim česticama (od 0.50 i više) imaju čestice broj 6, 7, 8, 9, 10, 19, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 39 i 40 dok vrlo niske vrijednosti korelacije (manje od 0.10) imaju čestice broj 50, 51 i 52. Čestice s nultim vrijednostima korelacije s ostalim česticama (- 0.07, - 0.08, - 0.09) pripadaju dimenziji nasilja u školi. Sadržaji ovih čestica očigledno definiraju specifičnu dimenziju u kojoj je negativan predznak zapravo pozitivan pokazatelj, odnosno ne potvrđuje visoku razinu iskustva nasilja u školi. Čestice visokih vrijednosti korelacija, iako pripadaju različitim dimenzijama (psihološka dobrobit, samopojmanje, slobodno vrijeme, odnosi unutar obitelji, odnosi s prijateljima) pokazuju određenu latentnu poveznicu i s obzirom na njihovu „prirodu” mogu imati neke zajedničke osnove u području socijalnog prihvaćanja (dobri odnosi u obitelji, s prijateljima... mogu rezultirati psihološkom dobrobiti).

Vrijednosti koeficijenta determinacije čestica izraženih kao kvadrat multiple korelacije (SMC) svake čestice s ostalima kreću se od 0.23 do 0.71. Na nivou značajnosti od 5 % ($p = 0.05$) značajna je multipla korelacija od 0.26. Pri toj vrijednosti koeficijent determinacije iznosi 0.07, odnosno postoji 7 % zajedničke varijance koju dijele promatrane čestice i preostale čestice. S obzirom da je riječ o multidimenzionalnom upitniku ovakav rezultat je pomalo i očekivan. Najviše vrijednosti koeficijenata determinacije (od 0.70 do 0.71) imaju čestice broj 9, 10, 26 i 27 pa je moguće

Tablica 2. Korelacija pojedine čestice s preostalim česticama (RMS), kvadrat multiple korelacije čestice s ostalim česticama (SMC), koeficijent pouzdanosti nakon izostavljanja navedene čestice (α)

Varij.	RMS	SMC	α	Varij.	RMS	SMC	α
1	0.34	0.23	0.83	27	0.52	0.70	0.83
2	0.33	0.45	0.83	28	0.46	0.46	0.83
3	0.16	0.42	0.83	29	0.50	0.62	0.83
4	0.17	0.44	0.83	30	0.46	0.59	0.83
5	0.39	0.46	0.83	31	0.59	0.63	0.82
6	0.54	0.52	0.83	32	0.55	0.64	0.82
7	0.52	0.66	0.83	33	0.51	0.64	0.83
8	0.56	0.66	0.83	34	0.45	0.50	0.83
9	0.57	0.70	0.83	35	0.41	0.65	0.83
10	0.59	0.71	0.82	36	0.44	0.65	0.83
11	0.48	0.49	0.83	37	0.48	0.61	0.83
12	-0.31	0.48	0.84	38	0.54	0.55	0.83
13	-0.30	0.52	0.84	39	0.36	0.34	0.83
14	-0.36	0.46	0.84	40	0.52	0.62	0.83
15	-0.40	0.61	0.84	41	0.48	0.51	0.83
16	-0.23	0.32	0.84	42	0.30	0.56	0.83
17	-0.34	0.46	0.84	43	0.37	0.59	0.83
18	-0.32	0.40	0.85	44	0.45	0.52	0.83
19	0.52	0.58	0.83	45	0.40	0.44	0.83
20	0.43	0.42	0.83	46	0.34	0.49	0.83
21	-0.17	0.48	0.84	47	0.39	0.41	0.83
22	-0.21	0.46	0.84	48	0.40	0.43	0.83
23	-0.20	0.57	0.84	49	0.40	0.46	0.83
24	0.45	0.54	0.83	50	-0.07	0.36	0.84
25	0.50	0.62	0.83	51	-0.08	0.47	0.84
26	0.49	0.70	0.83	52	-0.09	0.53	0.84

pretpostaviti da one najviše doprinose zajedničkom varijabilitetu. Nasuprot njima, najmanje zajedničkom varijabilitetu doprinosi čestica broj 1 (0.23) možda i zbog svog specifičnog sadržaja („Općenito tvoje zdravlje je”). Ova čestica pripada dimenziji tjelesne dobrobiti i kao takva izolirana je i u hrvatskoj verziji upitnika. Iako je tjelesno zdravlje možda i najvažniji čimbenik kvalitete života s obzirom da se sadržaj ove čestice odnosi na subjektivnu procjenu vlastitog zdravlja, ona bi se možda drugačije ponašala da je procjena kvalitete života izvršena s aspekta razine zdravlja i da je konstruirana posebna hipotetska dimenzija koja bi opisivala doživljaj kvalitete života promatran kroz subjektivnu procjenu vlastitog zdravlja.

Koeficijent pouzdanosti alpha (α) koji pokazuje pouzdanost upitnika nakon izostavljanja pojedine čestice ima visoke i zadovoljavajuće vrijednosti. Sve čestice imaju vrijednost iznad 0.80 koja se u psihometriji smatra prihvatljivom (Momirović, Štalec, Wolf, 1975.). Autori originalne verzije The Kidscreen – 52 upitnika prihvatili su vrijednosti alphe (α) iznad 0.70 kao zadovoljavajuće (The Kidscreen Group Europe, 2006.). Kako se u ovom istraživanju vrijednosti alpha koeficijenata (α) čestica kreću od 0.82 do 0.85 može se konstatirati da sve čestice doprinose pouzdanosti upitnika.

Tablica 3: koeficijenti pouzdanosti čitavog upitnika

Cronbach alpha ($C\alpha$)	0.83
Standardizirana alpha ($S\alpha$)	0.83
Lambda 1 (prvi karakteristični korijen)	13.50
PCT Lambde 1 (% PCT) (postotak 1. karakterističnog korijena)	25.96 %

Koeficijent pouzdanosti alpha ($C\alpha$) koji mjeri internu pouzdanost i koeficijent dobiven na standardiziranim česticama ($S\alpha$) mogu se smatrati zadovoljavajućim jer njihove vrijednosti od 0.83 prelaze prihvatljivu granicu pouzdanosti od 0.80 (Hong, i sur. 2007; Horvat, 1978; Li, i sur., 1997; Momirović, Štalec, Wolf, 1975; Strahonja, Janković, Šnajder, 1982; Ravens Sieberer, i sur., 2005; The Kidscreen Group Europe, 2006.).

Vrijednost prvog karakterističnog korijena iznosi 13.50, a objašnjava 25.96 % varijance matrice interkorelacija čestica. S obzirom da je riječ o multidimenzionalnom upitniku, jedna četvrtina objašnjene varijance prvom glavnom komponentom je zadovoljavajući rezultat.

Faktorska struktura čestica hrvatske verzije upitnika kvalitete života za djecu i adolescente The Kidscreen – 52

Rezultati u tablici 4 pokazuju da je dobiveno jedanaest karakterističnih korijena čije su vrijednosti veće od 1.00 po Guttman- Kaiser kriteriju što znači da će se u obzir uzeti jedanaest glavnih komponenti. Izolirane komponente objašnjavaju 64.69 % ukupne varijance matrice interkorelacije čestica. Veličina varijance prve glavne komponente je osjetno veća od ostalih pa se prva glavna komponenta može smatrati općim pokazateljem kvalitete života u odnosu na ostale komponente. Na hrvatskom uzorku izolirano je jedanaest glavnih komponenti dok originalni upitnik sadrži deset hipotetskih dimenzija kvalitete života (The Kidscreen Group Europe, 2006.). Deset dimenzija (faktora) kvalitete života sa 52 čestice potvrđeno je i u istraživanju Ra-

Tablica 4: Rezultati komponentne analize

Red.br.	L	%	Cum %
1.	13.48	25.93	25.93
2.	3.26	6.28	32.22
3.	2.74	5.27	37.49
4.	2.44	4.70	42.19
5.	2.37	4.56	46.76
6.	2.01	3.88	50.64
7.	1.95	3.76	54.40
8.	1.60	3.09	57.49
9.	1.46	2.81	60.31
10.	1.27	2.45	62.76
11.	1.00	1.93	64.69

Legenda: Karakteristični korjenovi (L), postotak objašnjene varijance matrice interkorelacije čestica (%), kumulativni postotak (Cum%)

vens – Sieberer i sur. (2008.), Robital i sur (2006.) koji su istraživanje vršili na verziji za roditelje, kao i na uzorku mladih Poljaka (Mazur, 2004.), Korejaca (Hong i sur., 2007.), te Španjolaca (Tebe i sur. 2008.). Ovo ukazuje da je u našem uzorku izolirana jedna dimenzija kvalitete života više u odnosu na navedena istraživanja, odnosno da mladi iz hrvatskog uzorka prepoznaju jednu dimenziju kvalitete života više u odnosu na europski uzorak, to jest da određena skupina pitanja za njih ima specifično, njima svojstveno značenje.

U tablici 5 prikazane su čestice s maksimalnom projekcijom u matrici sklopa (A) i korelacije čestica s oblimin faktorima (F). Za svaki faktor naveden je kratki sadržaj svake čestice, te kratka interpretacija faktora.

Uvidom u rezultate tablice broj 5 može se uočiti dobra zasićenost svih faktora, osim možda jedanaestog faktora (F 11) čije su vrijednosti projekcije u matrici sklopa nešto niže u odnosu na druge faktore. Većina izlučenih faktora (osim prvog faktora) su tzv. „čisti faktori”, odnosno na njih su projicirane samo čestice iz jedne dimenzije upitnika. S tim su u skladu i visoke vrijednosti projekcija na matricu strukture (F).

Na prvi faktor (F 1) osim čestica iz hipotetske dimenzije psihološke dobrobiti projicirana je i vrijednost čestice broj 19 koja u originalnoj verziji upitnika hipotetski pripada dimenziji samopojmanja (The Kidscreen Group europe, 2006.). U hrvatskoj

Tablica 5: Rezultati analize strukture čestica na cijelom uzorku

Faktor	R. br. čest.	Modificirani sadržaj čestice	A	F
F 1 Psihološka dobrobit	6	Ugodan doživljaj života	0.60	0.73
	7	Sreća zbog postojanja	0.59	0.73
	8	Zadovoljstvo životom	0.62	0.75
	9	Dobro raspoloženje	0.67	0.79
	10	Doživljaj radosti	0.67	0.79
	11	Zabavljanje	0.53	0.66
	19	Zadovoljstvo sobom	0.58	0.70
F 2 Obiteljsko okruženje	29	Razumijevanje roditelja	0.80	0.82
	30	Osjećaj roditeljske ljubavi	0.81	0.81
	31	Sreća kod kuće	0.69	0.79
	32	Vrijeme provedeno s roditeljima	0.72	0.83
	33	Odnos roditelja	0.82	0.84
	34	Mogućnost razgovora s roditeljima	0.69	0.74
F 3 Prijatelji	41	Pomaganje među prijateljima	0.57	0.69
	42	Mogućnost razgovora s prijateljima o svemu	0.84	0.85
	43	Mogućnost pouzdanja u prijatelje	0.85	0.87
F 4 Nasilje	50	Strah od vršnjaka	0.75	0.75
	51	Izrugivanje od strane vršnjaka	0.81	0.82
	52	Maltretiranje od strane vršnjaka	0.88	0.88
F 5 Slobodno vrijeme	24	Dovoljno vremena za sebe	0.76	0.79
	25	Mogućnost da rade ono što žele u slobodno vrijeme	0.84	0.85
	26	Mogućnost izlazaka	0.83	0.85
	27	Dovoljno vremena za druženje	0.80	0.84
	28	Mogućnost izbora sadržaja u slobodno vrijeme	0.69	0.72
F 6 Školsko okruženje	44	Osjećaj sreće u školi	0.61	0.69
	45	Subjektivni doživljaj uspjeha u školi	0.67	0.71
	46	Zadovoljstvo radom profesora	0.77	0.77
	47	Mogućnost praćenja nastave	0.72	0.74
	48	Odlazak u školu sa uživanjem	0.59	0.64
	49	Slaganje s profesorima	0.72	0.73

F 7 Tjelesna dobrobit	1	Općenito tvoje zdravlje je	0.34	0.41
	2	Osjećaj dobre forme	0.72	0.77
	3	Tjelesna aktivnost	0.84	0.80
	4	Mogućnost dobrog trčanja	0.85	0.81
	5	Ispunjenost energijom	0.56	0.66
F 8 Samo poimanje	20	Zadovoljstvo odjećom	-0.38	-0.49
	21	Zabrinutost vlastitim izgledom	0.78	0.81
	22	Ljubomora na izgled drugih	0.75	0.78
	23	Želja za promjenom vlastitog izgleda	0.84	0.86
F 9 Novac	35	Novac za stvari koje rade prijatelji	0.90	0.90
	36	Novac za osobne troškove	0.89	0.90
	37	Novac za druženje s prijateljima	0.85	0.87
F 10 Raspoloženje i emocije	12	Osjećaj da je sve loše napravljeno	0.68	0.74
	13	Osjećaj tuge	0.68	0.75
	14	Bezvoljnost za bilo kakav rad	0.59	0.69
	15	Osjećaj da ništa ne ide kako treba	0.65	0.77
	16	Osjećaj zasićenosti	0.65	0.65
	17	Osjećaj usamljenosti	0.48	0.60
	18	Doživljaj stresa	0.47	0.59
F 11 Druženje	38	Provođenje vremena s prijateljima	- 0.56	- 0.67
	39	Činjenje različitih stvari s vršnjacima	- 0.68	- 0.73
	40	Zabavljanje s prijateljima	- 0.59	- 0.72

verziji upitnika, ona definitivno pripada prvom faktoru s obzirom na vrijednost svoje projekcije (0.58). Sadržaj čestice: „Jesi li bio / la zadovoljan / na samim sobom?“ naglašava važnost pozitivne samopercepcije. Pozitivno samopoimanje, odnosno zadovoljstvo samim sobom doprinijet će psihološkoj dobrobiti nekog pojedinca, pa s tog aspekta ova čestica ne mijenja bitno strukturu faktora. Vrijednosti čestica projiciranih na prvi faktor su dosta ujednačene i kreću se od 0.54 do 0.67. S obzirom da latentnu strukturu određuju elementi kvalitete života koji se odnose na doživljaj pozitivnih emocija, zadovoljstvo, ugodu i radost življenja prvi faktor (F 1) se može interpretirati kao **faktor psihološke dobrobiti**.

Isti faktor izoliran je i u istraživanju na europskoj populaciji samo što njegovu hipotetsku strukturu u originalnom upitniku tvori 6 čestica psihološke dobrobiti

(The Kidscreen Group Europe, 2006.). Hrvatski adolescenti uz navedene elemente (radost, raspoloženje, zadovoljstvo životom) važnim elementom psihološke dobrobiti smatraju i pozitivnu sliku o sebi, odnosno zadovoljstvo samim sobom. Komparacijom projiciranih vrijednosti čestica hrvatske verzije upitnika i europskih rezultata iz dimenzije psihološke dobrobiti, uočavaju se projekcije viših vrijednosti istih čestica u korist europskih ispitanika (od 0.72 do 0.87) u odnosu na hrvatsku verziju (od 0.54 do 0.67). Razlog tome je vrlo vjerojatno osjetno veći broj sudionika koji je korišten u europskom projektu u kojem je sudjelovalo 13 zemalja (N= 22 827), a najviše ispitanika dale su Švedska (N = 3 283) i Mađarska (N = 3 237). (Ravens – Sieberer i sur. 2008.). Za ovo istraživanje je bitno da je potvrđen faktor psihološke dobrobiti kao i u originalnoj verziji upitnika.

Na drugi faktor (F 2) hrvatske verzije upitnika projicirano je s visokim vrijednostima projekcija svih šest čestica koje pripadaju dimenziji obiteljskog okruženja. Navedena dimenzija opisuje pozitivnu atmosferu unutar obitelji i odnose s roditeljima. S obzirom na sadržaj čestica može se reći da je glavna latentna poveznica ovog faktora komunikacija s roditeljima, odnosno osjećaj sigurnosti unutar obiteljskog doma i roditeljska podrška. Drugi faktor (F 2) hrvatske verzije upitnika sukladan je faktoru broj 6 u originalnoj verziji upitnika pa se može i interpretirati kao **faktor odnosa u obitelji i prilike kod kuće**.

I u hrvatskoj i u originalnoj verziji na faktor je projicirano svih šest čestica koje opisuju odnose u obitelji. Vrijednosti čestica na faktoru obiteljskog okruženja u istraživanju Ravens – Sieberer i sur. (2008.) godine kreću se od 0.77 do 0.83, a u hrvatskoj verziji upitnika od 0.69 do 0.82 što pokazuje praktički isti raspon vrijednosti u oba upitnika.

Faktor broj tri (F3) zasićen je s tri čestice koje pripadaju dimenziji odnosa s vršnjacima. Vrijednosti projiciranih čestice n faktor kreću se od 0.57 do 0.85. Sadržaji čestica projiciranih na treći faktor upućuju na prijateljske veze temeljene na međusobnom pomaganju, otvorenosti prijatelja za razgovor te povjerenje u prijatelja. Ovaj faktor (**F 3**) bi se stoga tako mogao i interpretirati kao **faktor socijalne podrške i odnosa s vršnjacima (prijateljima)**.

Na europskom uzorku, faktor odnosa s vršnjacima (prijateljima) sadrži svih 6 čestica (The Kidscreen Group Europe, 2006.), dok su se na hrvatskom uzorku čestice iz dimenzije odnosa s vršnjacima podijelile na dva faktora, na faktor broj 3 i na faktor broj 11. Na svaki od navedenih faktora projicirane su po tri čestice iz dimenzije odnosa s prijateljima. Sadržaji čestica daju naslutiti da bi u ovoj hipotetskoj dimenziji mogla biti sadržana dva faktora, odnosno dva različita pokazatelja kvalitete života.

Na faktor broj četiri (F 4) projiciran je maksimalan broj čestica iz dimenzije nasilja među mladima sukladno hipotetskoj strukturi kao i u originalnoj verziji.

Sadržaje čestica moguće je povezati s doživljavanjem pozitivnih (nema nasilja) i negativnih (ima nasilja) iskustava u odnosu s vršnjacima u školi. Nasilje općenito, a tako i u školi može biti vrlo traumatično iskustvo (Aman-Back, Björkqvist, 2007.). S obzirom da je ovaj faktor „iznjedrio” negativne elemente definirane kroz neugodna iskustva ruganja, straha i maltretiranja u školi, a koji također oblikuju kvalitetu života, četvrti faktor može se interpretirati kao **faktor nasilja među mladima**. Isti faktor sadrži i originalna verzija upitnika (The Kidscreen Group Europe, 2006.), a također je izoliran je i na korejskoj (Hong, 2007.) i europskoj populaciji (Ravens – Sieberer i sur., 2008.).

Peti faktor (F 5) „zasićen” je česticama iz dimenzije slobodnog vremena, odnosno mogućnosti raspolaganja slobodnim vremenom te slobodnim donošenjem odluka o sadržajima slobodnog vremena. Peti faktor kompatibilan je faktoru iz originalnog upitnika, (The Kidscreen Group Europe, 2006.), a potvrđen je i u istraživanju na europskom uzorku (Ravens – Sieberer i sur., 2008.). Latentna struktura ovog faktora vezana je za sadržaje koji dotiču samostalnost u osmišljavanju i provođenju slobodnog vremena, ali i pitanje njegove dostatnosti s obzirom na različite obveze. Ovaj faktor (F 5) se stoga može interpretirati kao **faktor slobodnog vremena**.

Na šesti faktor (F 6) projicirano je šest čestica koje pripadaju dimenziji školskog okruženja, odnosno atmosfere u školi. Školsko okruženje ovdje je promatrano s „pozitivne” strane, odnosno kroz razinu sreće i uživanja u školi, uspjeha u školi, te interakcije s profesorima. Uspjeh u školi i pozitivno ozračje mogu biti bitan faktor općeg zadovoljstva pa se ovaj faktor (F 6) može interpretirati kao **faktor školskog okruženja**.

Izolirani faktor kao i u originalnoj verziji sadrži 6 čestica iz dimenzije koja se odnosi na školu i učenje (The Kidscreen Group Europe, 2006.), a potvrđen je i u istraživanju na europskim uzorcima (Mazur, 2004; Ravens – Sieberer i sur. 2008; Tebe i sur. 2008.) te na korejskom uzorku (Hong i sur., 2007.)

Na sedmi faktor (F 7) projicirane su čestice koje pripadaju dimenziji tjelesne dobrobiti. Tjelesna dobrobit može se sagledati kroz poboljšanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti (Batričević, 2008.), kroz atraktivniji izgled i duži život (Borer, 2008.), a u procesu adolescencije sport, odnosno organizirano sportsko vježbanje može pridonijeti ostvarenju osobnih ciljeva (Gebhardt i sur, 2007.), poboljšanju tjelesne forme i „fit osjećaju” (Faigenbaum, McFarland, Johnson, 2007.). Sadržaji čestica projiciranih na sedmi faktor bave se razinom tjelesne aktivnosti, odnosno dobrom tjelesnom formom i energijom, te subjektivnim doživljajem zdravlja kao važnim pokazateljima kvalitete života. Stoga je sedmi faktor (F 7) moguće interpretirati kao **faktor tjelesne dobrobiti**.

U originalnoj verziji upitnika također je izoliran faktor tjelesne dobrobiti i njegovu strukturu također čini svih 5 čestica (The Kidscreen Group Europe, 2006.). Isti faktor potvrđen je i u istraživanju Ravens – Sieberer i sur (2008.) i još nekih istraživača koji su se bavili ovom problematikom (Mazur, 2004; Hong i sur., 2007.).

Na osmi faktor (F 8) projicirane su četiri čestice od pet mogućih koliko ih sadrži hipotetska struktura faktora u originalnom upitniku. Na hrvatskom uzorku čestica broj 19 koja hipotetski pripada dimenziji samopoimanja, „priklonila” se faktoru psihološke dobrobiti (faktor broj 1), pa strukturu osmog faktora čine preostale četiri čestice iz hipotetske dimenzije samopoimanja. Latentna struktura ovog faktora određena je elementima zabrinutosti zbog vlastitog tjelesnog izgleda kao i želje za određenim promjenama na vlastitom tijelu. Ako se tome doda i sadržaj čestice koji ukazuje na postojanje ljubomore na izgled drugih mladića i djevojaka, kao i nezadovoljstvo odjećom onda se može reći da latentnu strukturu ovog faktora čine elementi koji ukazuju na nezadovoljstvo vlastitim izgledom, odnosno poimanjem samog sebe. Stoga se osmi faktor (F 8) može interpretirati kao **faktor samopoimanja (doživljava samog sebe)**.

U originalnoj verziji upitnika faktor samopoimanja također je potvrđen i njegovu strukturu čini svih pet čestica (The Kidscreen Group Europe, 2006.), dok strukturu faktora na uzorku hrvatskih adolescenata i adolescentica čine četiri čestice. Isti faktor potvrđen je i u istraživanju (Ravens – Sieberer i sur, 2008.) koje je objedinilo rezultate 13 europskih zemalja. U obje verzije upitnika, najveća projicirana vrijednost na faktor odnosi se na želju za promjenom vlastitog izgleda pa se čini kako su podjednako nezadovoljni svojim izgledom i jedni i drugi. Za burno razdoblje adolescencije, tjelesni izgled, odnosno pozitivna samopercepcija nameće se kao bitan čimbenik kvalitete života jer bolja samopercepcija, odnosno veće zadovoljstvo vlastitim tjelesnim izgledom može potaknuti niz pozitivnih osobina (Hardman, 1997.).

Deveti faktor (F 9) sadržava čestice koje pripadaju dimenziji novčanih resursa. Kroz sadržaje ovih čestica promatra se razina zadovoljstva novčanim mogućnostima. Očigledno je da pitanje novca ima svoje mjesto u strukturi kvalitete života barem kod ove skupine sudionika. Kako je u ovom faktoru novac povezan uglavnom kao potreba prilikom zajedničkog druženja s prijateljima, te kao potreba za osobne troškove, ovaj faktor (F 9) može se interpretirati kao **faktor novčanih resursa**.

U originalnoj verziji upitnika faktor novčanih resursa također je potvrđen (The Kidscreen Group Europe, 2006.) i njegovu strukturu čine tri čestice kao i u istraživanju (Ravens – Sieberer i sur., 2008.).

Na deseti faktor (F 10) projicirano je svih sedam čestica koje svojim sadržajima opisuju iskustva lošeg osjećaja, bezvoljnosti za rad, zasićenosti, doživljaj stresa i nevoljkosti i sličnih stanja. Latentnu strukturu ovog faktora čine elementi nesigurnosti

u vlastite mogućnosti, „loš osjećaj” i osjećaj tuge, „zasićenja” pa se ovaj faktor (**F 10**) može interpretirati kao **faktor neugodnih emocija i raspoloženja**.

U originalnom upitniku također je izolirana dimenzija raspoloženja i emocija čiju strukturu čini svih sedam čestica (Kidscreen Group Europe, 2006.) kao i u hrvatskoj verziji, a potvrđena je i u rezultatima istraživanja na europskom uzorku (Ravens – Sieberer i sur., 2008.), te na korejskom uzorku (Hong i sur., 2007.).

Na jedanaesti faktor (F 11) projicirane su tri čestice koje u hipotetskoj strukturi upitnika pripadaju dimenziji odnosa s prijateljima, odnosno socijalnog prihvaćanja i podrške. Druge tri čestice iz hipotetske dimenzije odnosa s prijateljima čine treći faktor – faktor odnosa s prijateljima što je sukladno originalnoj verziji upitnika. Za razliku od trećeg faktora (F 3) (čija se latentna struktura bazira na povjerenju među prijateljima i pouzdanja u prijatelje) jedanaesti faktor (F 11) odnose s prijateljima promatra kroz prizmu druženja i zabavljanja s prijateljima. Jedanaesti faktor (F 11) stoga se može interpretirati kao **faktor druženja s prijateljima**.

U originalnom upitniku kvalitete života faktor druženja s prijateljima ne postoji u hipotetskoj strukturi.

Tablica 6. Korelacije među faktorima (M)

	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11
F 1	1.00										
F 2	0.30	1.00									
F 3	0.25	0.13	1.00								
F 4	-0.07	-0.14	-0.12	1.00							
F 5	0.32	0.26	0.18	-0.07	1.00						
F 6	0.23	0.30	0.11	-0.06	0.25	1.00					
F 7	0.24	0.06	0.11	-0.10	0.21	0.14	1.00				
F 8	-0.17	0.18	-0.04	0.14	-0.23	-0.13	-0.19	1.00			
F 9	0.22	0.41	0.16	-0.19	0.26	0.20	0.10	-0.21	1.00		
F 10	-0.32	-0.22	-0.14	0.14	-0.26	-0.26	-0.16	0.20	-0.12	1.00	
F 11	-0.16	-0.10	-0.20	0.04	-0.16	-0.01	-0.08	0.08	-0.16	0.10	1.00

Podobljano su označeni koeficijenti korelacije na razini značajnosti od 0.05

Matrica korelacije faktora pokazuje relativno slabu povezanost na razini značajnosti od 0.05 ($r = 0.20$ do 0.41) među faktorima (Petz, 1997). Dapače, neki od faktora uopće nemaju značajne korelacije s drugim faktorima dok treći faktor ima samo jednu korelacijsku vezu i to sa jedanaestim faktorom. Najviše korelacija s ostalim faktorima pokazuje faktor psihološke dobrobiti (F 1) koji je definiran izuzetno pozitivnim elementima kvalitete života poput ugodnog doživljaja življenja, sreće i radosti

zbog postojanja, zadovoljstvo sobom i životom. Može se reći da ovaj faktor opisuje generalno zadovoljstvo životom, a njegovu interpretaciju potpomažu elementi zadovoljstva obiteljskim okruženjem koje se očituje dobrom komunikacijom s roditeljima, osjećajem sigurnosti i sreće u obiteljskom domu te provođenjem zajedničkog vremena s roditeljima (F 2), elementi razumijevanja i prihvaćenosti u krugu prijatelja (F 3), elementi samostalnog raspolaganja slobodnim vremenom (F 5), doživljajem uspjeha i zadovoljstva u školi (F 6). Općem zadovoljstvu životom također doprinosi i visoka procjena vlastitog zdravlja, tjelesne forme i ispunjenosti energijom (F 7), kao i zadovoljstvo količinom novca kojom raspolažu (F 9). Ugodan doživljaj života ima negativnu povezanost s postojanjem neugodnih emocija i raspoloženja (F 10) što znači da odsustvo neugodnih emocija i raspoloženja poput tuge, osjećaja usamljenosti, zasićenosti i bezvoljnosti može još poboljšati taj ugodan doživljaj. Ukratko, što je veća prisutnost pozitivnih elemenata kvalitete života, a manja razina neugodnih emocija i raspoloženja, opće zadovoljstvo životom bit će veće.

Faktor obiteljskog okruženja (F 2) pokazuje povezanost s faktorima koji su s njim i logički povezani, a to su važnost slobodnog vremena, važnost zadovoljstva školskim okruženjem, važnost zadovoljstva novčanim mogućnostima te raspoloženja i emocija. Interpretaciju faktora definiranog osjećajem sigurnosti, roditeljske potpore, ljubavi i međusobnog uvažavanja podupiru elementi doživljaja slobode u odlučivanju korištenja slobodnog vremena (F 5), elementi osjećaja sreće, uspjeha i uživanja u školskom okruženju (F 6), zadovoljstvo količinom novca kojim raspolažu (F 9), te odsustvo neugodnih raspoloženja i emocija (F 10). To pokazuje da će zadovoljstvo u obitelji biti veće što je veće zadovoljstvo školom, slobodnim vremenom i novcem, a razina neugodnih emocija minimalna.

Faktor odnosa s prijateljima (F3) koji je definiran pomaganjem među prijateljima, pouzdanjem i povjerenjem u prijatelje negativno je povezan s faktorom koji opisuje druženje s vršnjacima, činjenje različitih stvari s vršnjacima i zabavljanje s prijateljima (F 11). To ukazuje da će kvaliteta iskrenih prijateljskih veza i zadovoljstvo takvim vezama bit veće, ako se smanje druženja i izlasci s vršnjacima s kojima nisu prijateljski vezani.

Faktor koji pokazuje veći broj korelacija s ostalim faktorima je faktor slobodnog vremena (F 5). Faktor pokazuje tendenciju pozitivne i negativne povezanosti. U pozitivnom smjeru, faktori s kojima je povezan odnose se na važnost atmosfere u školi i oko škole, važnost dobre tjelesne forme i zdravlja, te zadovoljstva novčanim mogućnostima. Interpretaciju petog faktora, koji je definiran osjećajem neovisnosti i slobode u izboru sadržaja i načinu korištenja slobodnog vremena, potpomažu elementi zadovoljstva uspjehom u školi i uživanje u školskoj atmosferi (F 6), elementi zdravlja, dobre tjelesne forme, fit osjećaja i ispunjenost energijom (F 7), te zadovoljstvo

količinom novca potrebnog za osobne troškove i druženje s vršnjacima (F 9). Osjećaj zadovoljstva korištenjem i adekvatnim sadržajima slobodnog vremena upotpunit će odsustvo stresa, zasićenja, tuge i osjećaja neuspjeha (F 10) i odsustvo zabrinutosti za vlastiti izgled i ljubomore na izgled vršnjaka (F 8). Može se reći da će uživanje u školi, dobra tjelesna forma, dovoljna količina novca te odsustvo neugodnih emocija i zabrinutosti za vlastiti izgled povećati uživanje u slobodnom vremenu.

Faktor koji opisuje uživanje i uspjeh u školskom okruženju (F 6) pozitivno korelira sa zadovoljavajućom količinom novca (F 9), a negativno s odsustvom neugodnih emocija i raspoloženja (F 10). Novčane prilike vrlo vjerojatno mogu biti važan faktor koji pridonosi zadovoljstvu mladih u smislu druženja u kafićima i slično, ali i zadovoljavanja osobnih potreba. Zadovoljstvo u školi povećat će stoga dovoljna količina novca koja će omogućiti bolji „društveni život” i potvrđivanje u krugu vršnjaka, a sukladno tome utjecati na odsutnost neugodnih emocija i raspoloženja.

Interpretaciju faktora samopoimanja (F 8) potpomažu važnost zadovoljstva novčanim mogućnostima, te važnost raspoloženja i emocija. Osmi faktor, koji potvrđuje zabrinutost za vlastiti izgled, nezadovoljstvo izgledom, odnosno slabijom percepcijom vlastitog izgleda povezan je sa zadovoljstvom količinom novca (F 9) i količinom neugodnih emocija i raspoloženja (usamljenost, tuga, stres, zasićenost, neuspješnost) (F 10). Kako sa zadovoljstvom novcem ima negativnu povezanost, a sa neugodnim emocijama pozitivnu povezanost to ukazuje da nedostatak novca za osobne troškove i druženja može povećati razinu neugodnih emocija i tako doprinijeti lošijem samopoimanju, odnosno negativnoj samopercepciji.

Rasprava

S obzirom na iskazane visoke vrijednosti odgovora na pitanja iz sadržaja čestica uočava se vrlo visok doživljaj kvalitete života posebno u dimenzijama obiteljskog okruženja, psihološke dobrobiti, odnosa s vršnjacima, novčanim resursima i tjelesne dobrobiti. Također se uočava niska razina neugodnih emocija i raspoloženja, te pozitivna samopercepcija. Autonomnost u korištenju slobodnog vremena, kao i školsko okruženje procijenjeni su srednjim vrijednostima, dok je iskazana vrlo niska razina nasilja među mladima. S obzirom na navedeno može se reći da je doživljaj kvalitete života mladih u ovom uzorku vrlo zadovoljavajući, a glavne „prepreke” k još boljem doživljaju čine školske obveze i korištenje slobodnog vremena, jer slobodno vrijeme može biti važan čimbenik u odrastanju i autonomiji mladog čovjeka kroz koji on formira svoje životne stilove (Perasović i Bartoluci, 2008.).

Ovakva povezanost je razumljiva jer školske obveze mogu biti limitator uživanja u slobodnom vremenu kao i u njegovoj dostatnosti. Važnost socijalnih, psiholoških

i materijalnih dimenzija za doživljaj kvalitete života mladih u našoj zemlji potvrđen je i u istraživanju Gojčete, i sur., (2004.) godine. Mladi Poljaci su iskazali višu razinu kvalitete života u dimenzijama socijalnog prihvaćanja, te raspoloženja i emocija, dok je slabiji doživljaj kvalitete života uočen u dimenziji financijskih resursa i školskog okruženja. Na uzorku poljskih adolescenata iskazana je umjerena razina tjelesne dobrobiti kod zdravih sudionika, dok su oni sa zdravstvenim problemima iskazali nisku razinu tjelesne dobrobiti što je i logično (Mazur, 2004.).

Na hrvatskom uzorku izolirano je jedanaest glavnih komponenti, dok originalni upitnik sadrži deset hipotetskih dimenzija kvalitete života (The Kidscreen Group Europe, 2006.). Deset faktora izoliranih na hrvatskoj populaciji, potvrđuje hipotetsku strukturu originalnog upitnika, ali joj dodaje i faktor druženja s prijateljima koji ne egzistira u originalnom upitniku. Ovo upućuje na zaključak da mladi iz hrvatskog uzorka drugačije percipiraju (razlikuju) druženje i zabavljanje s vršnjacima (prijateljima) od postojanja pravih, iskrenih prijateljskih veza. Deset dimenzija (faktora) kvalitete života sa 52 čestice potvrđeno je i u istraživanju (Ravens – Sieberer i sur. 2008; Robital i sur., 2006.) koji su istraživanje vršili na europskom uzorku mladih, te posebno na uzorku mladih Poljaka (Mazur, 2004.), Korejaca (Hong i sur., 2007.) te Španjolaca (Tebe i sur. 2008.).

Na uzorku hrvatskih adolescenata u istraživanju Gojčete, Joković-Turalije i Mešovšeka (2004.) izolirana su tri faktora kvalitete života koji su pokrivali psihološku, socijalnu i ekonomsku dimenziju kvalitete života, odnosno nešto uži raspon doživljaja kvalitete življenja.

Ovo istraživanje potvrdilo je da kvalitetu života mladih ne čini samo jedan segment već je riječ o složenom konstruktivnom čiju razinu zadovoljstva definira niz važnih segmenata. Složenost konstrukta kvalitete života i utjecaj različitih elemenata na doživljaj kvalitete življenja opisan je i u ranijim istraživanjima (Auguštanec, 2008.; Berger i Motl, 2001.; Bisegger i sur., 2005.; Bratković i Rozman, 2007.; Gojčeta i sur., 2004.; Krizmanić i Kolesarić, 1989.; Lučev, 2007.; Ravens – Sieberer i sur., 2008.). Može se stoga reći da je i u ovom istraživanju potvrđena njegova višedimenzionalnost. Kvalitetu života adolescenata autori vežu uz različite segmente, no napominju da je za pozitivan doživljaj kvalitete života važan doživljaj njihovog subjektivnog zadovoljstva (Bratko i Sabol, 2006.; Gojčeta i sur., 2008.; Kaliterna – Lipovčan i Prizmić – Larsen, 2006.). Subjektivno zadovoljstvo može biti povezano s različitim segmentima kvalitete života koji određuju život nekog pojedinca. Kvalitetu života stoga je moguće promatrati kroz prizmu slobodnog vremena, odnosno autonomiju važnu za odrastanje i oblikovanje životnih stilova (Perasović i Bartoluci, 2008.), kroz subjektivnu procjenu zdravlja (Borić i sur., 2007.; Bramm i sur., 2010.; Heimer i Rakovac, 2005.; Klassen i sur., 2004.; Rajmil i sur., 2009.), kroz važnost obiteljskog života

i odnosa s prijateljima (Dowda i sur., 2007.; Fredericks i Eccles, 2005.; Kaliterna – Lipovčan i Prizmić – Larsen, 2006.), važnost obitelji, standarda života, osjećaja zdravlja (Brajša – Žganec i Kaliterna – Lipovčan, 2006.), važnost razine obrazovanja (Pastuović, 2006.), kao i kroz važnost subjektivnog osjećaja sreće i psihološke dobrobiti (Berger i Motl, 2001.; Rolim i sur., 2007.). Sve ove elemente kvalitete života moguće je uočiti u konstruktivnoj kvaliteti života mladih opisanog u ovom istraživanju.

Zaključno se može reći da je kvaliteta života sudionika ovog istraživanja određena s jedanaest komponenti koje se odnose na psihološku dobrobit, obiteljsko okruženje, odnose s prijateljima, nasilje među mladima, korištenje slobodnog vremena, školsko okruženje, tjelesna dobrobit, samopoimanje, novčane resurse, raspoloženje i emocije, te druženje sa prijateljima. Gotovo identičan konstrukt kvalitete života potvrđen je i u istraživanjima na europskoj populaciji mladih (Bisegger i sur., 2004.; Mazur, 2004.; Rajmil i sur., 2009.; Ravens – Sieberer i sur., 2008.; Robitail i sur., 2007., 2007.; Tebe, 2008.). Ovo potvrđuje visoku sličnost doživljaja kvalitete života mladih iz europskog i našeg uzorka. Razlika u konstruktivnoj kvaliteti života vidljiva je samo u novoizoliranom faktoru koji je definiran kao faktor druženja s prijateljima, a koji je izoliran na uzorku hrvatskih adolescenata i adolescentica i ne egzistira u originalnom upitniku (The Kidscreen Group Europe, 2006.). Prema dobivenim korelacijama na bolji doživljaj kvalitete života adolescenata ovog uzorka utječu zadovoljstvo obiteljskim okruženjem, odnosi s prijateljima, zadovoljstvo slobodnim vremenom, zadovoljstvo školom, zadovoljstvo zdravljem i dobrom tjelesnom formom, kao i količinom novca, te izostanak neugodnih emocija i raspoloženja.

Zaključak

Osnovni cilj ovog istraživanja bio je ispitati metrijska svojstva hrvatske verzije upitnika kvalitete života The Kidscreen – 52 za djecu i adolescente. Svi prikazani rezultati analize metrijskih karakteristika pokazuju da je hrvatska verzija The Kidscreen – 52 upitnika kvalitete života za djecu i adolescente valjan, visoko pouzdan i osjetljiv mjerni instrument koji omogućuje pouzdanu procjenu konstrukta kvalitete života mladih. Zadovoljavajuće metrijske karakteristike hrvatske verzije Upitnika kao i njegova buduća primjena na ovoj i različitim dobnim skupinama daje mogućnost bolje percepcije burnog perioda adolescencije kako kod mladih sportaša, tako i kod ostale adolescentske populacije.

Literatura

- Ajduković, D., Kolesarić, V. (2003.). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži: Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske.
- Aman – Beck, S., Björkqvist, K. (2007.). Relationship between home and school adjustment Children's experiences at ages 10 and 14. *Perceptual and Motor Skills*, 104, 965 – 974.
- Auguštanec, V. (2008.). Uloga sportskog marketinga u unapređenju kvalitete života. U M. Andrijašević (Ur.) *Zbornik radova međunarodne konferencije Kineziološka rekreacija i kvaliteta života* (str. 463-471) Zagreb, Kineziološki fakultet.
- Batričević, D. (2008.). Diskriminativna analiza motoričkih i funkcionalnih sposobnosti sportski aktivnih i neaktivnih učenika. *Sport science*, 1, 50 – 53.
- Berger, B., Motl, R. (2001.). Physical activity and quality of life. Life Spain Development. In R. Singer, H., A., Hausenblas, C., M., Janelle (Eds.) *Handbook of Sport Psychology* (pgs. 636 – 671) Canada: J. Wiley & Sons, Inc.
- Bisegger, C., Cloetta, B., Rueden, U., Abel, T., Ravens-Sieberer, European kidscreen group (2005.). Health-related quality of life: gender differences in childhood and adolescence. *Soz.-Präventivmed*. 50, 281-291 Basel: Birkhäuser Verlag
- Borer, K., T. (2008.). How effective is exercise in producing fat loss? *Kinesiology*, 40, 2, 126-137.
- Borić, I., Ivelj, R., Leko, M., Bojanić, I., Roić, G. (2007.). Radiološka dijagnostika prenaprezanja u djece i adolescenata. *Paediatr. Croat*. 2007; 51-55.
- Brajša – Žganec, A., Kaliterna Lipovčan, Lj. (2006.). Kvaliteta življenja, životno zadovoljstvo i sreća osoba koje profesionalno pomažu drugima. *Društvena istraživanja*. 4–5 (84 – 85), 713 – 728.
- Bramm, K.I., Dijk, E. M., Veening, M. A., Bierings, M. C., Merks, J. H.M., Grootenhuis, M. A., Chinapaw, M. J.M., Sinnema, G., Takken, T., Huisman, J., Kaspera, G. J.L., Dulmen-den Broeder, E. (2010.). Design of the quality of Life in Motion (QLIM) study: a randomized controlled trial to evaluate the effectiveness and cost-effectiveness of a combined physical exercise and psychosocial training program to improve physical fitness in children with cancer. *BMC Cancer*, 10: 624.
- Bratko, D., Sabol, J. (2006.). Osobine ličnosti i osnovne psihološke potrebe kao prediktori zadovoljstva životom: Rezultati on-line istraživanja. *Društvena istraživanja*. 15, 84-85 (4-5), 693 – 711.
- Bratković, D., Rozman, B. (2006.). Čimbenici kvalitete življenja osoba s intelektualnim teškoćama. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*. 42,(2), 101 – 112.
- Dowda, M., Dishman, R., K., Pfeiffer, K. A., Pate, R., R.(2007.). Family support for physical activity in girls from 8th to 12th grade in South Carolina. *Preventive medicine*, 44, 153-159. In *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 129, 677-678 (The Digest).
- Faigenbaum, A., D., McFarland, J., E., Johnson, L., Kang, J., Bloom, J., Ratamess, N., A., Hoffman, J., R.(2007.). Preliminary evaluation of after-school resistance training program for improving physical fitness in middle school-age boys. *Perceptual and Motor Skills*, 104, 407-415.
- Fredericks, J., A., Eccles, J.(2005.). Family socialization, Gender and Sport Motivation and Involvement. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 27, 3-3.

- Gebhardt, W., A., Doest, L., Dijkstra, A., Maes, S., Garnefski, N., de Wilde, E., J., Kraaij, W. (2007.). The facilitation of important personal goals through exercise. *Perceptual and Motor Skills*, 105, 546-548.
- Gojčeta, M., Joković Oreb, I., Pinjetela, R. (2008.). Neki aspekti kvalitete života adolescenata sa i bez cerebralne paralize. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 44, (1), 39 –47.
- Gojčeta, M., Joković-Turalija, I., Mejovšek, M. (2004.). Neke metrijske karakteristike upitnika za samoprocjenu kvalitete života adolescenata. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 41, (1) 17-25.
- Haimer, S., Rakovac, M. (2005.). Tjelesno vježbanje u zaštiti i unapređenju zdravlja-(javno-zdravstvene osnove sportsko-rekreacijske medicine). *Hrvatski časopis za javno zdravlje*, 1, 3. Skinuto s mreže 10. lipnja, 2009. s: www.hcjz.hr/pr.php?id=12612&rnd.
- Hardman, K. (1997.). Tjelesni odgoj i socijalizacija - prošlost, sadašnjost i budućnost u međunarodnoj i usporednoj perspektivi. *Kineziologija* 29, (1), 5-20.
- Hong, S., D., Yang, J., W., Jang, W., S., Byun, H., Lee, M., S., Kim, H., S., Oh, Mi-Y., Kim, Ji-H. (2007.). The KIDSCREEN-52 Quality of Life Measure for Children and Adolescents (KIDSCREEN-52-HRQOL): Reliability and validity of the Korean Version. *J. Korean Med.Sci.*, 22, 446 – 452.
- Horvat, V. (1978.). Metrijske karakteristike testova za određivanje funkcionalnih sposobnosti kardiovaskularnog sistema. *Kineziologija*, 8, 1-2: 17-48.
- Kaliterna - Lipovčan, Lj., Prizmić- Larsen, Z. (2006.). Kvaliteta življenja, životno zadovoljstvo i osjećaj sreće u Hrvatskoj i europskim zemljama. Skinuto s mreže 30. lipnja 2011. S internetskog izvora [www. „HRČAK”](http://www.hrčak.hr).
- Klassen, AF., Miller, A., Fine, S. (2004.). Health-related quality of life in children and adolescents who have a diagnosis of attention-deficit/hyperactivity disorder. *Pediatrics*, 114, (5), 541 – 547.
- Krizmanić, M., Kolesarić, V. (1989.). Pokušaj konceptualizacije pojma „kvalitete života”. *Primjenjena psihologija*, 10, 179-184.
- Li, F., Harmer, P., Acock, A., Vongjaturapat, N., Boonverabut, S. (1997.). Testing the Cross-Cultural Validity of TEOSQ and Its Factor Covariance and Mean Structures Across Gender. *International Journal Sport Psychology*, 28, 271 – 286.
- Lorger, M. (2011.). *Sport i kvaliteta života mladih*. Doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet.
- Lučev, I. (2007.). *Povezanost subjektivne kvalitete života s nekim objektivnim mjerama kvalitete života te demografskim i psihološkim varijablama*. Magistarski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
- Martinis, T. (2005.). *Percepcija kvalitete života u funkciji dobi*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
- Mazur, J. (2004.). Development and initial psychometric analysis of the generic quality of life questionnaire for Polish children and adolescents (KIDSCREEN – 52). *Med. Weku Rozwoj*, 8, 513 – 533.
- Mičetić – Turk, D. (2006.). Kvaliteta života djece s kroničnim bolestima probavnog trakta i jetre. *Pediatr Croat*, 50 (1), 148 – 151.
- Momirović, K., Štalec, J., Wolf, B. (1975.). Pouzdanost nekih kompozitnih testova primarnih motoričkih sposobnosti. *Kineziologija*, 5, (1-2), 169-191.
- Pastuović, N. (2006.). Kako do društva koje uči. *Odgojne znanosti*, 8, (2), 421 -441.

- Pastuović, N., Kolesarić, V., Krizmanić, M. (1995.). Psychological variables as predictors of quality of life. *Review of Psychology*, 2, (1-2), 49-61.
- Pastuović, N., Krizmanić, M., Kolesarić, V. (1991.). Obrazovanje kao faktor kvalitete života. *Primjenjena psihologija* 12, (3-4), 109-113.
- Perasović, B., Bartoluci, S. (2008.). Slobodno vrijeme i kvaliteta života mladih. U M. Andrijašević (Ur.) *Zbornik radova međunarodne konferencije „Kineziološka rekreacija i kvaliteta života”* (str. 15-24) Zagreb: Kineziološki fakultet
- Petz, B. (1997.). *Osnovne statističke metode za nematematičare, 3. dopunjeno izdanje*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Rajmil, L., Palacio-Viera, J. A., Herdman, M., Lopez-Aguila, S., Villalonga-Olives, E., Valderas, J. M., Espallargues, M., Alonso, J. (2009.). Effect on health-related Quality of Life of changes in mental health in children and adolescents. *Health and Quality of Life Outcomes*, 7: 103.
- Ravens-Sieberer, U., Gosh, A., Rajmil, L., Erhart, M., Bruil, J., Duer, W., Auquier, P., Power, M., Abel, T., Czemy, L., Mazur, J., Czimbalmos, A., Tountas, Y., Hagquist, C., Kilroe, J and teh European KIDSCREEN Group. (2005.). KIDSCREEN-52 quality of life measure for children and adolescents. *Expert Rev.Pharmacoeconomics Outcomes Res.5* (2), (2005.).
- Ravens-Sieberer, U., Gosch, A., Rajmil, L., Erhart, M., Bruil, J., Power, M., Duer, W., Auquier, P., Cloetta, B., Czemy, L., Mazur, J., Czimbalmos, A., Tountas, Y., Hagquist, C., Kilroe, J., the Kidscreen Group (2008.). The Kidscreen-52 Quality of Life measure for children and Adolescents: Psychometric results from a Cross-Cultural Survey in 13 European Countries. *Value in health* 11, 4 (pp. 645 – 658).
- Rijavec, M. (2007.). Životni ciljevi mladih i psihološka dobrobit. *Dijete i društvo*, 9, (2), 355 -365.
- Robitail, S., Ravens-Sieberer, U., Simeoni, M-C., Rajmil, L., Bruil, J., Power, M., Duer, W., Clotteta, B., Czemy, L., Mazur, J., Czimbalmos, A., Tountas, Y., Hagquist, C., Kilroe, J., Auquier, P., - the KIDSCREEN Group. (2007.). Testing the structural and cross-cultural validity of the KIDSCREEN - 27 quality of life questionnaire. *Qual Life Res* 16, 1335 – 1345.
- Robitail, S., Simeoni, M-C., Erhart, M., Ravens-Sieberer, U., Bruil, J., Auquier, P., European Kidscreen Group. (2006.). Validation of the European Proxy Kidscreen-52, PILOT TEST Health-Related Quality of Life Questionnaire: First Results. *Journal of Adolescent Health* 39, 596. e1 – 596.e 10.
- Robitail, S., Simeoni, M-C., Ravens-Sieberer, U., Bruil, J., Auquier, P., for the KIDSCREEN Group. (2007.). Children proxies' quality –of-life agreement depended on the country using the european KIDSCREEN-52 questionnaire. *Journal of Clinical Epidemiology*, 60, 469 – 478.
- Rolim, M., K., Thiago, S., M., Segato, L., Andrade, A. (2007.). Self-efficacy of actives and nonactives adolescents. *Journal of Sport&Exercise Psychology*, 29, 198 – 199.
- Strahonja, A., Janković, V., Šnajder, V. (1982.). Analiza pouzdanosti i faktorske valjanosti situacijsko-motoričkih testova u odbojci. *Kineziologija*, 14, (5), 161-175.
- Tebe, C., Berra, S., Herdman, M., Alonso, J., Rajmil, L. (2008.). Reliability and validity of the Spanish version of the KIDSCREEN-52 for children and adolescent population. *Med Clin (Barc)*.130, (17), 650-654.

The KIDSCREEN Group Europe (2006.). *The KIDSCREEN Questionnaires – Quality of life questionnaires for children and adolescents*. Handbook. Lengerich: Pabst Science Publishers.

Metric characteristics of the Croatian version of the Quality of life questionnaire for children and adolescents The Kidscreen – 52

Abstract

The subject of this research was the quality of life of young people on a sample of 693 students of the first form of grammar schools in Zagreb, at an average age of 15.1. To estimate the quality of life, The Kidscreen – 52 questionnaire was used (The Kidscreen Group Europe, 2006), (Lorger, 2011) for the first time in our country. The results have shown very good metric characteristics of the Croatian version of the questionnaire. The original version of the questionnaire contains 10 dimensions of the quality of life in its hypothetical structure, while in the Croatian version, through factor analysis 11 factors of quality of life were abstracted. The results indicate that the Croatian version of the questionnaire of quality of life of children and young people contains the following dimensions: psychological well-being, parent relation and home life, relationship with friends, violence among young people, leisure time, school environment, physical well-being, self-perception, financial resources, moods and emotions and socializing with friends. It was established that Croatian adolescents assessed their quality of life to be very high.

Key words: adolescents, quality of life, The Kidscreen – 52 questionnaire

